DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 23 mars 2006 *

I mål C-209/04,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 226 EG, som väckts den 12 maj 2004,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av M. van Beek och B. Schima, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Republiken Österrike, företrädd av E. Riedl och J. Müller samt av K. Humer, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna R. Schintgen, P. Kūris (referent), G. Arestis och J. Klučka,

generaladvokat: J. Kokott,
justitiesekreterare: byrådirektören K. Sztranc,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 6 oktober 2005,

och efter att den 27 oktober 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har yrkat att domstolen skall fastställa att Republiken Österrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.1 och 4.2 i rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda

fåglar (EGT L 103, s. 1; svensk specialutgåva, område 15, volym 2, s. 161), i dess lydelse enligt kommissionens direktiv 97/49/EG av den 29 juli 1997 (EGT L 223, s. 9) (nedan kallat fågeldirektivet), och artikel 6.4 jämförd med artikel 7 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, s. 7; svensk specialutgåva, område 15, volym 11, s. 114) (nedan kallat livsmiljödirektivet), genom att

— underlåta att i det område i nationalparken Lauteracher Ried (nedan kallad Lauteracher Ried), som klassificerats som särskilt skyddsområde (nedan kallat SSO), inkludera platserna Soren och Gleggen-Köblern, vilka enligt vetenskapliga kriterier på samma sätt som detta SSO ingår bland de områden som är mest lämpade till antal och storlek enligt artikel 4.1 och 4.2 i fågeldirektivet, och

— vid godkännandet av ett projekt avseende byggandet av den federala motortrafikleden S 18 vid Bodensjön (nedan kallad S 18), inte korrekt och fullständigt iaktta de krav som uppställs i artikel 6.4 i livsmiljödirektivet för det fall att projektet genomförs trots en negativ miljökonsekvensbeskrivning.

Tillämpliga bestämmelser

Akten om Republiken Österrikes anslutning till Europeiska unionen

2 Akten om villkoren för Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen (EGT C 241, 1994, s. 21, och EGT L 1, 1995, s. 1; svensk version, onumrerat specialnummer, ISSN 1022-9256) undertecknades den 24 juni 1994 och trädde i kraft den 1 januari 1995.

3 I artikel 2 i anslutningsakten föreskrivs följande: "Från dagen för anslutningen är bestämmelserna i de grundläggande fördragen och i rättsakter som har antagits av institutionerna före anslutningen bindande för de nya medlemsstaterna och skall tillämpas i dessa på de villkor som fördragen och denna anslutningsakt anger."

4 I artikel 168 i anslutningsakten föreskrivs följande:

"De nya medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att från dagen för anslutningen följa bestämmelser i direktiv och beslut enligt artikel 189 i Romfördraget och artikel 161 i Euratomfördraget och bestämmelser i rekommendationer och beslut enligt artikel 14 i Parisfördraget, om någon annan dag för detta inte anges i förteckningen i bilaga XIX eller i någon annan bestämmelse i denna anslutningsakt."

Fågeldirektivet

5 I artikel 1.1 i fågeldirektivet stadgas att detta "behandlar bevarandet av samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium på vilket fördraget tillämpas. Det omfattar skydd, skötsel, förvaltning och kontroll av dessa arter och fastställer regler för exploatering av dem."

6 Kornknarren (*crex crex*) är en art som intogs i bilaga 1 till fågeldirektivet (nedan kallad bilaga 1) genom kommissionens direktiv 85/411/EEG av den 25 juli 1985 om ändring av rådets direktiv 79/409 (EGT L 233, s. 33; svensk specialutgåva, område 15, volym 7, s. 61).

7 I artikel 4 i fågeldirektivet föreskrivs följande:

"1. För de arter som anges i bilaga 1 skall särskilda åtgärder för bevarande av deras livsmiljö vidtas för att säkerställa deras överlevnad och fortplantning inom det område där de förekommer.

I samband med detta skall hänsyn tas till:

a) utrotningshotade arter,

b) arter som är känsliga för vissa förändringar i livsmiljön,

c) arter som anses som sällsynta på grund av att populationerna är små eller den lokala utbredningen begränsad,

d) andra arter som kräver speciell uppmärksamhet på grund av den särskilda karaktären hos deras livsmiljö.

Vid utvärdering skall hänsyn tas till tendenser och variationer i populationsnivåerna.

Medlemsstaterna skall som särskilda skyddsområden i första hand klassificera sådana områden som vad gäller antal och storlek är mest lämpade för bevarandet av dessa arter, med hänsyn till arternas behov av skydd inom det geografiska havs- och landområde som omfattas av detta direktiv.

2. Med hänsyn till deras behov av skydd inom det geografiska havs- och landområde som omfattas av detta direktiv, skall medlemsstaterna vidta liknande åtgärder för regelbundet förekommande flyttfåglar som inte anges i bilaga 1 med avseende på deras häcknings-, ruggnings- och övervintringsområden samt rastplatser längs deras färdväg. ...

...

4. Med avseende på de skyddsområden som avses i punkterna 1 och 2 ovan skall medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att undvika förorening och försämring av livsmiljöer samt störningar som påverkar fåglarna, i den mån denna påverkan inte saknar betydelse för att uppnå syftet med denna artikel. Medlemsstaterna skall även utanför dessa skyddsområden sträva efter att undvika förorening och försämring av livsmiljöer."

Livsmiljödirektivet

8 I artikel 6.3 och 6.4 första stycket i livsmiljödirektivet föreskrivs följande:

"3. Alla planer eller projekt som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av ett område, men som enskilt eller i kombination

med andra planer eller projekt kan påverka området på ett betydande sätt, skall på lämpligt sätt bedömas med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av området. Med ledning av slutsatserna från bedömningen av konsekvenserna för området och om inte annat följer av punkt 4, skall de behöriga nationella myndigheterna godkänna planen eller projektet först efter att ha försäkrat sig om att det berörda området inte kommer att ta skada och, om detta är lämpligt, efter att ha hört allmänhetens åsikt.

4. Om en plan eller ett projekt, på grund av att alternativa lösningar saknas, trots en negativ bedömning av konsekvenserna för området måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär, skall medlemsstaten vidta alla nödvändiga kompensationsåtgärder för att säkerställa att Natura 2000 totalt sett förblir sammanhängande. Medlemsstaten skall underrätta kommissionen om de kompensationsåtgärder som vidtagits."

9 Artikel 7 i samma direktiv innehåller följande bestämmelser:

"Förpliktelser som uppstår till följd av artikel 6.2–4 i detta direktiv skall ersätta alla förpliktelser som uppstår till följd av artikel 4.4 första meningen i direktiv 79/409/EEG vad gäller områden som klassificerats i enlighet med artikel 4.1 eller som på samma sätt erkänts i enlighet med artikel 4.2 i det direktivet, från och med dagen för genomförandet av det här direktivet eller den dag då en medlemsstat i enlighet med direktiv 79/409/EEG har klassificerat eller erkänt ett område, om den dagen infaller senare."

Bakgrunden till tvisten

10 Lauteracher Ried är beläget i delstaten Vorarlberg. Efter Republiken Österrikes anslutning till Europeiska unionen skickade denna medlemsstats regering för första

gången en underrättelse till kommissionen angående klassificeringen av SSO i denna nationalpark för att senare även inge vissa kompletterande handlingar. Platserna Soren och Gleggen-Köblern ingår inte i detta SSO.

11 När det gäller projektet att bygga led S 18 inleddes förfarandet för att fastställa dess sträckning redan år 1992. Efter en diskussion den 29 april 1992 med myndigheterna i kantonen Dornbirn omarbetades projektet helt, så att hänsyn skulle tas till den rapport som sammanställts av delstaten Vorarlbergs officiella expert på natur- och landskapsskydd. Förfarandet för att presentera projektet och för att höra berörda parter i syfte att fastställa nämnda leds sträckning inleddes den 8 mars 1994 med stöd av 1971 års lag om federala vägar. Förfarandet avslutades genom att sträckningen fastställdes i förordning som utfärdades av förbundsministern för näringslivsfrågor den 8 april 1997. I detta skede av projektets fortskridande kom de österrikiska myndigheterna fram till att det inte fanns några alternativa sträckningar för led S 18.

12 Den 27 januari 1999 inleddes tillståndsförfarandet för denna led. I beslut av den 6 juli 2001 meddelade myndigheterna i kantonerna Bregenz och Dornbirn med stöd av delstaten Vorarlbergs lagstiftning tillstånd för projektet att bygga leden. Detta beslut fick med hänsyn till den förordning som utfärdats av förbundsministern för näringslivsfrågor inte avse någon annan sträckning än den som fastställts i förordningen.

13 Nämnda beslut överklagades till delstaten Vorarlbergs regering. Denna fattade den 21 februari 2003 ett beslut om tillstyrkande av det tidigare beslutet. Verwaltungsgerichtshof beslutade den 29 augusti 2003 att verkställigheten av delstatsregeringens beslut skulle uppskjutas. Projektet att bygga led S 18 kan för närvarande inte genomföras.

Det administrativa förfarandet

14 Efter att ett klagomål kommit in till kommissionen skickade denna den 12 november 2001 en skrivelse till de österrikiska myndigheterna som rörde den otillräckliga klassificeringen, i ornitologiskt hänseende, av SSO för Lauteracher Ried, de negativa konsekvenser som kunde befaras för kornknarren och andra skyddsvärda fågelpopulationer inom området i samband med projektet att bygga led S 18, samt andra frågor om skyddet av nämnda område.

15 Efter att ha gått igenom den österrikiska regeringens svar till kommissionen den 1 februari 2002, skickade denna en formell underrättelse till Republiken Österrike den 27 juni 2002. Kommissionen var inte tillfreds med svaret från nämnda regering och skickade därför den 11 juli 2003 ett motiverat yttrande med en uppmaning till denna medlemsstat att vidta nödvändiga åtgärder för att rätta sig efter yttrandet inom två månader efter att den tagit del av detta.

16 Kommissionen fann att de argument som Republiken Österrike anfört i sitt svar av den 26 september 2003 på nämnda motiverade yttrande inte var övertygande och att det av kommissionen konstaterade fördragsbrottet därmed bestod, varför kommissionen beslutade att väcka förevarande talan.

Talan

17 Kommissionen har anfört två anmärkningar till stöd för sin talan. För det första har kommissionen gjort gällande att Republiken Österrike inte har iakttagit bestämmelserna i artikel 4.1 och 4.2 i fågeldirektivet, vilka rör urvalsförfarandet och klassificeringen av ett SSO. För det andra har kommissionen anfört att de krav som anges i artikel 6.4 i livsmiljödirektivet inte har beaktats när tillståndet för projektet att bygga led S 18 beviljades.

Den första anmärkningen, avseende underlåtenheten att iaktta bestämmelserna i artikel 4.1 och 4.2 i fågeldirektivet

Parternas argument

18 Kommissionen har med sin första anmärkning gjort gällande att klassificeringen och den aktuella avgränsningen av SSO i Lauteracher Ried inte uppfyller kraven på skydd och varaktigt bevarande av de fågelarter som finns på denna plats, däribland kornknarren och andra arter av flyttfåglar som häckar på ängsmarkerna. Enligt kommissionen måste storleken på SSO utvidgas till att omfatta platserna Soren och Gleggen-Köblern för att kraven i artikel 4.1 och 4.2 skall uppfyllas.

19 Kommissionen har till stöd för denna anmärkning för det första åberopat att den avgörande faktorn vid avgränsningen av SSO är förekomsten av skyddsvärda fågelarter. Enligt vetenskaplig information och resultat från kontroller som utfördes åren 2000–2002 utgör dessa platser inte enbart livsmiljöer utan de ingår också i den huvudsakliga platsen för fortplantning för kornknarren och andra flyttfågelarter som häckar på ängsmarkerna. Kommissionen har även betonat att de ängsmarker som är belägna i Lauteracher Ried och runt däromkring erbjuder en naturlig och enhetlig livsmiljö när det gäller fågelskydd, och att strukturen på området är särskilt lämpat för detta, samt att det är samma fågelpopulationer som använder ängsmarkerna. Kommissionen har tillagt att de exemplar av kornknarr som finns i den del av Rehndalen som är belägen i delstaten Vorarlberg utgör en flock av fåglar som lever nära tillsammans.

20 Kommissionen har vidare hävdat att skyldigheten att SSO-klassificera alla områden som förefaller vara de mest lämpade enligt ornitologiska kriterier inte har uppfyllts redan genom den första klassificering som företas. Målet att bevara hotade arter

innebär ett krav på att klassificeringen omprövas med beaktande av de senaste forskningsresultaten och att nya avgränsningar av redan befintliga SSO eventuellt företas.

21 Slutligen ändrar inte Republiken Österrikes SSO-klassificering av platserna Bangs och Matschels, som också är belägna i delstaten Vorarlberg och som avser att bevara kornknarren, skyldigheten för denna medlemsstat att göra samma sak i fråga om platserna Soren och Gleggen-Köblern, vilka ligger i anslutning till det fastställda SSO.

22 Republiken Österrike har gjort gällande att den nuvarande avgränsningen av SSO i Lauteracher Ried på bästa sätt tillgodoser kraven i fågeldirektivet när det gäller skydd och bevarande av kornknarren och flyttfågelarter som regelbundet uppehåller sig i den del av Rehndalen som ligger i delstaten Vorarlberg.

23 Medlemsstaten anser att den har uppfyllt sina skyldigheter enligt fågeldirektivet genom att den har avgränsat nämnda SSO tillsammans med skyddsområdet för flora, fauna, livsmiljöer och fåglar i Bangs och Matschels, varigenom den SSO-klassificerat och erkänt de områden i Rehndalen inom delstaten Vorarlberg som är mest lämpade till antal och storlek för bevarandet av den art av kornknarr som avses i bilaga 1, samt av de flyttfågelarter som är regelbundet förekommande.

24 Republiken Österrike har preciserat att ifrågavarande SSO avgränsades utifrån vetenskapliga bevis som fanns vid tidpunkten för val och klassificering av detta område, att domstolen i sin rättspraxis funnit dessa bevis tillförlitliga, och att bevisen lett till klassificeringen av detta enda område som det viktigaste området för fortplantningen hos ängsfåglar i delstaten Vorarlberg.

25 Republiken Österrike har tillagt att den uteslutande grundade sin klassificering av nämnda område på ornitologiska eller ekologiska aspekter i enlighet med artikel 4.1 och 4.2 i fågeldirektivet. Medlemsstaten har i detta sammanhang hävdat att det är inom SSO i Lauteracher Ried som man finner en sammanhängande orörd natur vilken är nödvändig för kornknarrens utveckling, och att denna sammanhängande natur inte sträcker sig till de höängar som finns på platserna Soren och Gleggen-Köblern.

26 Enligt Republiken Österrike måste flera kriterier undersökas vid fastställandet av de områden som är mest lämpade, däribland det faktum att två fågelarter besöker ett visst område eller en del av detta. Sistnämnda kriterium är emellertid inte i sig avgörande för huruvida kraven i fågeldirektivet är uppfyllda. För att ingå bland de mest lämpade områdena i direktivets mening måste området också uppfylla andra ornitologiska och ekologiska krav. Likaså bör det prövas och utvärderas huruvida området är lämpligt i fråga om storlek och i kvantitativt hänseende, skick och omgivningar. Därvid avses de störningar som redan finns inom området till följd av friluftsaktiviteter, återvinningssystem eller andra omständigheter, och den försämring av området som följer av detta. Enligt nämnda medlemsstat medför redan befintliga olägenheter och påfrestningar samt rådande kvalitet på de två platserna Soren och Gleggen-Köblern att dessa inte uppfyller relevanta krav enligt fågeldirektivet för att SSO-klassificeras.

27 Republiken Österrike har i detta sammanhang angivit att hänsyn, åtminstone indirekt sådan, till socio-ekonomiska intressen kan spela en roll vid bedömningen av om ett område är lämpligt i fråga om yta, och den har också betonat att detta även är fallet i fråga om kränkningar av enskilda personers rättsliga integritet.

28 Enligt Republiken Österrike har anmärkningen att den var skyldig att senare kontinuerligt ändra och anpassa SSO i Lauteracher Ried inte något rättsligt stöd. En sådan skyldighet skulle kunna visa sig vara svår att förena med principen om den administrativa åtgärdens lagenlighet och strida mot domstolens rättspraxis.

29 Den österrikiska regeringen har också förtydligat att även om platserna Soren och Gleggen-Köblern inte ingår bland de mest lämpade områdena enligt artikel 4.1 fjärde stycket i fågeldirektivet, är de likväl inte helt oskyddade. Enligt regeringen erhöll de nämligen, i samband med överklagandet av projektet att bygga led S 18, ett sådant skydd som föreskrivs i artikel 4.4 andra meningen i nämnda direktiv.

Domstolens bedömning

30 För avgörandet av förevarande tvist skall det inledningsvis erinras om de principer som rör medlemsstaternas skyldigheter enligt fågeldirektivet i fråga om val och klassificering av SSO.

31 Av artikel 4.1 fjärde stycket i direktivet framgår att medlemsstaterna skall SSO-klassificera sådana områden som vad gäller antal och storlek är mest lämpade för bevarandet av de skyddade arter som nämns i bilaga 1. De skall därvid ta hänsyn till arternas behov av skydd inom det geografiska havs- och landområde som omfattas av direktivet. Enligt artikel 4.2 skall medlemsstaterna vidta liknande åtgärder för regelbundet förekommande flyttfåglar som inte anges i bilaga 1 med avseende på deras häcknings-, ruggnings- och övervintringsområden samt rastplatser längs deras färdväg.

32 Enligt domstolens fasta rättspraxis skall medlemsstaterna, enligt artikel 4.1 och 4.2 i fågeldirektivet, ge SSO en rättsligt skyddad ställning som gör det möjligt att bland annat säkerställa överlevnad och fortplantning för de fågelarter som nämns i bilaga 1 samt fortplantning, ruggning och övervintring av regelbundet förekommande flyttfågelarter som inte anges i nämnda bilaga (se dom av den 18 mars 1999 i mål C-166/97, kommissionen mot Frankrike, REG 1999, s. I-1719, punkt 21 och där citerad rättspraxis).

33 Domstolen har för övrigt slagit fast att medlemsstaternas utrymme för skönsmässig bedömning vid val av de områden som är mest lämpade för klassificering som SSO inte avser frågan huruvida det är lämpligt att SSO-klassificera områden som förefaller vara de mest lämpade enligt ornitologiska kriterier, utan enbart avser tillämpningen av dessa kriterier vid avsättandet av de områden som är mest lämpade för bevarande av de arter som förekommer i bilaga I till direktivet (se, bland annat, dom av den 19 maj 1998 i mål C-3/96, kommissionen mot Nederländerna, REG 1998, s. I-3031, punkt 61).

34 Domstolen erinrar också om att enligt resultaten av de vetenskapliga studierna och av en kontroll som kommissionen presenterade under förfarandet, och som inte har ifrågasatts av den österrikiska regeringen, observerades 4 respektive 5, 4 och 3 spelande hanar av arten kornknarr inom Lauteracher Rieds SSO, vilket omfattade en yta på 580 hektar under åren 2000–2002. Observationerna angående platserna Soren och Gleggen-Köblern med en yta på vardera 64 respektive 352 hektar, var något mindre intensiva då de fåglar som där observerades i antal uppgick till 4, 2 och 3.

35 I enlighet med kommissionens obestridda uppgift skedde även omfattande fortplantning av flyttfågelarterna enkelbeckasin (*gallinago gallinago*), tofsvipa (*vanellus vanellus*), och storspov (*numenius arquata*) på de två platser som inte SSO-klassificerats av de österrikiska myndigheterna. Antalet häckande par inom SSO i Lauteracher Ried uppgick till mellan 3 och 5 för enkelbeckasin, 11 och 12 för tofsvipa och 3 för storspov. På platserna Soren och Gleggen-Köblern uppgick de till mellan 3 och 3–4 för enkelbeckasin, 6 och 9 för tofsvipa och 1 (förmodligen) och 8 för storspov.

36 Som generaladvokaten påpekade i punkt 32 i sitt förslag till avgörande, är platserna Soren och Gleggen-Köblern för såväl kornknarren som för flyttfåglar som inte förekommer i bilaga 1, såsom enkelbeckasin, tofsvipa och storspov, av en betydelse som åtminstone är jämförbar med de områden som ligger inom SSO i Lauteracher Ried. De siffror som den österrikiska regeringen angett i standardformuläret för

uppgifter om de tre sistnämnda arterna av flyttfåglar erhålls bara om man samtidigt tar hänsyn till de områden som är belägna utanför nämnda SSO.

37 När det gäller den österrikiska regeringens argument att platserna Soren och Gleggen-Köblern inte är de mest lämpade för skyddet av ovannämnda fågelarter eftersom det redan förekommer olägenheter och påfrestningar och på grundval av skicket och kvaliteten på dessa platser, erinrar domstolen om att platserna i enlighet med vad som angivits i punkterna 34 och 35 i förevarande dom tar emot lika många häckande fåglar som nämnda SSO, och detta på en yta som är mindre än ytan inom detta SSO.

38 Domstolen konstaterar därför att platserna Soren och Gleggen-Köblern i likhet med SSO i Lauteracher Ried ingår bland de områden som enligt ornitologiska kriterier är mest lämpade till antal och storlek för att SSO-klassificeras i enlighet med artikel 4.1 och 4.2 i fågeldirektivet.

39 Detta konstaterande kan inte ifrågasättas genom den österrikiska regeringens argument att det, om så även indirekt, måste tas hänsyn till ekonomiska och sociala kriterier vid den bedömning som måste göras av egenskaperna hos det område som är tänkt att SSO-klassificeras.

40 Enligt domstolens rättspraxis kan en medlemsstat, vid valet och avgränsningen av ett särskilt skyddsområde, nämligen inte beakta ekonomiska krav vare sig som ett allmänintresse som är överordnat det allmänintresse som motsvarar den ekologiska målsättningen med fågeldirektivet eller i den mån dessa utgör tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse såsom avses i artikel 6.4 i livsmiljödirektivet (se, bland annat, dom av den 11 juli 1996 i mål C-44/95, Royal Society for the Protection of Birds, REG 1996, s. I-3805, punkterna 31 och 42).

41 När det gäller den österrikiska regeringens argument att det av resultaten av den kontroll som genomfördes på plats inte gick att dra slutsatsen att platserna var lämpade för bevarandet av skyddsvärda fågelarter, konstaterar domstolen att kontrollen inte är av det slaget att den kan utgöra vetenskaplig grund för att inte SSO-klassificera dessa platser. Tvärtom skulle en SSO-klassificering av platserna säkerställa bevarandet av kornknarren som är en art som finns upptagen i bilaga 1, och även andra regelbundet förekommande flyttfågelarter, i enlighet med ändamålen med fågeldirektivet.

42 Domstolen underkänner också nämnda regerings argument att kommissionen saknar rättsligt stöd för sitt krav att SSO i Leuteracher Ried kontinuerligt skall ändras och anpassas och att kommissionens krav därför är felaktigt.

43 Även om det är ostridigt att skyldigheten att SSO-klassificera de mest lämpade områdena inträdde fullt ut den 1 januari 1995 för Republiken Österrikes del, då den anslöt sig till Europeiska unionen, upphör nämligen inte en sådan skyldighet vid denna tidpunkt. Varken fågeldirektivet eller lydelsen i artikel 4 däri innehåller nämligen någon som helst angivelse för att precisera att skyldigheten att införliva detta direktiv upphörde vid denna tidpunkt. Som generaladvokaten påpekade i punkt 39 i sitt förslag till avgörande vore det knappast heller förenligt med ändamålet att effektivt skydda fåglarna att inte skydda exceptionella platser för bevarandet av skyddsvärda arter, bara därför att deras exceptionella karaktär visat sig först efter införlivandet av fågeldirektivet.

44 När det gäller den österrikiska regeringens argument att den stödde sig på den studie som genomfördes år 1995 av den federala miljöskyddsbyrån i samarbete med BirdLife och som gavs titeln *Important Bird Areas in Österreich*, då denna utgjorde den enda sammanställningen och den enda trovärdiga vetenskapliga utvärderingen

vid tidpunkten för valet och klassificeringen av Lauteracher Ried som SSO, räcker det att konstatera att klassificeringsskyldigheten inte är begränsad till vad som är känt inom vetenskapen vid en viss tidpunkt, vilket kommissionen också på goda grunder har hävdat.

45 Av handlingarna i målet framgår nämligen att andra ornitologiska studier och expertutlåtanden av vetenskaplig karaktär, samt resultaten av kontroller av senare datum än de som låg till grund för SSO-klassificeringen av Lauteracher Ried, finns tillgängliga. Det var alltså på grundval av dessa fakta, vilka inte bestritts av Republiken Österrike, som SSO-klassificeringen borde ha omprövats.

46 Republiken Österrike kan inte heller hävda att den genom att som skyddsområden klassificera platserna Bangs och Matschels, där kornknarren också förekommer, inte skulle behöva SSO klassificera områdena Soren och Gleggen-Köblern.

47 Som domstolen redan slagit fast är medlemsstaterna skyldiga att SSO-klassificera varje område som med tillämpning av ornitologiska kriterier framstår som det mest lämpade för bevarandet av de ifrågavarande arterna (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna, punkt 62).

48 Vad slutligen gäller den österrikiska regeringens argument att platserna Soren och Gleggen Köblern inte är helt oskyddade skall det endast påpekas att medlemsstaterna genom artikel 4.1 åläggs en skyldighet att SSO-klassificera de områden som vad gäller antal och storlek är mest lämpade för bevarande av de arter som förekommer i bilaga I. Det är inte möjligt att kringgå denna skyldighet genom att vidta andra särskilda åtgärder för bevarande (domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna, punkt 55).

49 Med hänsyn till vad som anförts ovan skall kommissionens första anmärkning godtas.

Den andra anmärkningen avseende underlåtenheten att uppfylla kraven i artikel 6.4 i livsmiljödirektivet

50 Kommissionen har genom sin andra anmärkning hävdat att Republiken Österrike, när det gäller de krav på skydd av biotoper och livsmiljöer som gäller för SSO i Lauteracher Ried, inte iakttog sina skyldigheter enligt artikel 6.4 jämförd med artikel 7 i livsmiljödirektivet när den godkände projektet att bygga led S 18.

51 Enligt kommissionen gjordes för det första inte någon konkret och detaljerad bedömning i överensstämmelse med ändamålen i fågeldirektivet före maj månad år 2000. Kommissionen har hävdat att miljöstudien ledde till att delstaten Vorarlbergs officiella expert avgav ett negativt utlåtande under maj månad år 2000 på grund av de konsekvenser som projektet att bygga led S 18 skulle få på ifrågavarande SSO, och att det därför inte gjordes någon studie för att undersöka om det fanns möjlighet att ändra sträckningen av leden. Kommissionen har därefter betonat att den, efter det att beslut om tillstånd att bygga leden fattades den 6 juli 2001, inte erhöll någon direkt information om de kompensationsåtgärder som vidtagits för att avhjälpa de negativa inverkningarna av byggnationen. Kommissionen har slutligen gjort gällande att det inte heller har visats att alla nödvändiga kompensationsåtgärder för att säkerställa att Natura 2000 totalt sett förblir sammanhängande verkligen har vidtagits.

52 Republiken Österrike bestrider samtliga de grunder som kommissionen åberopat till stöd för sina anmärkningar.

Tillämpligheten i tiden av livsmiljödirektivet

53 Eftersom det framgår av punkt 11 i förevarande dom att vissa faktiska omständigheter avseende projektet att bygga led S 18 inträffade innan Republiken Österrike anslöt sig till Europeiska unionen, måste det, innan det avgörs huruvida påståendet om åsidosättande av livsmiljödirektivet stämmer, undersökas om detta direktiv är tillämpligt på de omständigheter i målet som givit upphov till kommissionens talan.

54 Det är i detta avseende ostridigt att projektet att bygga led S 18 inleddes år 1992. Förfarandet avbröts för att därefter återupptas den 8 mars 1994 när projektet officiellt presenterades och undergick ett konsekvensförfarande enligt 1971 års lag om federala vägar.

55 Av handlingarna i målet framgår vidare att den federala övergripande expertrapporten offentliggjordes under samma år, alltså före den 1 januari 1995, vilket var det datum då Republiken Österrike anslöt sig till Europeiska unionen.

56 Av domstolens rättspraxis följer att principen att projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall bli föremål för en miljökonsekvensbeskrivning inte är tillämplig, när dagen för en formell ansökan om tillstånd för ett projekt ligger före det datum när fristen för införlivande av direktivet löper ut (se, beträffande rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (EGT L 175, s. 40; svensk specialutgåva, område 15, volym 6, s. 226), dom av den 11 augusti 1995 i mål C-431/92, kommissionen mot Tyskland, REG 1995, s. I-2189, punkterna 29 och 32, samt dom av den 18 juni 1998 i mål C-81/96, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, REG 1998, s.-I 3923, punkt 23).

57 Enligt domstolen är nämligen detta formella kriterium det enda som är förenligt med rättssäkerhetsprincipen och som möjliggör ett direktivs ändamålsenliga verkan. Skälet för domstolens ståndpunkt är att ett sådant direktiv som livsmiljödirektivet i stor utsträckning avser projekt av viss omfattning som ofta tar lång tid att genomföra. Det skulle således inte vara lämpligt att redan komplicerade nationella förfaranden som formellt har inletts före den sista dagen för direktivets införlivande skulle belastas och försenas av särskilda krav i direktivet och att situationer som redan har skapats skulle beröras av detta (se, analogt, domen i det ovannämnda målet Gedeputeerde Staten van Noord Holland, punkterna 23 och 24).

58 Såväl direktiv 85/337 som livsmiljödirektivet rör bedömningen av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt. I båda fallen sker bedömningen av inverkan på miljön före det slutgiltiga valet av projekt. Resultaten av denna bedömning skall beaktas när beslut om projektet fattas och projektet kan komma att ändras på grundval av nämnda resultat. De olika stadierna av projektbedömningen knyter an till varandra så att projektet utgör ett komplext företag. Att innehållet i vissa bestämmelser skiljer sig åt medför inte att bedömningen kan ifrågasättas. Av detta följer att anmärkningen skall prövas med utgångspunkt i det datum när projektet formellt presenterades, det vill säga det datum som nämns i punkt 54 i förevarande dom.

59 Domstolen erinrar vidare om att enligt bestämmelserna i anslutningsakten är de rättigheter och skyldigheter som följer av gemenskapsrätten omedelbart tillämpliga i de nya medlemsstaterna om inte annat föreskrivits (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 januari 2002 i mål C 179/00, Weidacher, REG 2002, s. I-501, punkt 18).

60 Av anslutningsakten framgår att de skyldigheter som följer av fågeldirektivet och livsmiljödirektivet började gälla den 1 januari 1995 för Republiken Österrikes del och att denna medlemsstat inte beviljats något undantag eller någon övergångsperiod.

61 Domstolen konstaterar följaktligen att förfarandet för godkännande av projektet för att bygga led S 18 formellt inleddes före det datum då Republiken Österrike anslöt sig till Europeiska unionen.

62 Enligt den rättspraxis som angivits i punkt 56 i förevarande dom följer härav i förevarande mål att Republiken Österrike inte omfattas av de skyldigheter som föreskrivs i livsmiljödirektivet och att skyldigheterna i direktivet inte heller gäller för projektet att bygga led S 18.

63 Mot bakgrund av vad som anförts ovan finner domstolen att kommissionens andra anmärkning saknar grund.

64 Domstolen konstaterar följaktligen att Republiken Österrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.1 och 4.2 i fågeldirektivet genom att underlåta att i SSO i Lauteracher Rieds nationalpark inkludera platserna Soren och Gleggen-Köblern, vilka enligt vetenskapliga kriterier ingår på samma sätt som detta SSO bland de områden som enligt dessa bestämmelser i fågeldirektivet är mest lämpade till antal och storlek.

Rättegångskostnader

65 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt punkt 3 första stycket i samma artikel kan dock domstolen, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera

punkter eller om särskilda skäl motiverar det, besluta att kostnaderna skall delas eller att vardera parten skall bära sin kostnad. Eftersom både kommissionen och Republiken Österrike delvis har tappat målet skall vardera parten bära sin kostnad.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

1) **Republiken Österrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.1 och 4.2 i rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar, i dess lydelse enligt kommissionens direktiv 97/49/EG av den 29 juli 1997, genom att underlåta att i det särskilda skyddsområdet i Lauteracher Rieds nationalpark inkludera platserna Soren och Gleggen-Köblern, vilka enligt vetenskapliga kriterier ingår på samma sätt som detta särskilda skyddsområde bland de områden som enligt dessa bestämmelser i fågeldirektivet är mest lämpade till antal och storlek.**

2) **Talan ogillas i övrigt.**

3) **Europeiska gemenskapernas kommission och Republiken Österrike skall bära sina rättegångskostnader.**

Underskrifter